

“Mirem el passat per encarrilar el futur”

Judit Pujadó i Xavier Cortadellas, directores d'Edicions Sidillà ALBERT LLENAS.

Edicions Sidillà, fundada i sostinguda per Xavier Cortadellas i Judit Pujadó, amb seu a la Bisbal d'Empordà, arriba al desè aniversari amb un catàleg de 57 llibres (aviat 60) ben especials, tant de disseny com a objecte com de continguts, centrats en la recuperació i reivindicació del nostre passat cultural i etnològic.

Ara fa deu anys que va fundar Sidillà. Com va començar? Què us va fer decidir a posar en marxa el projecte? X.C. Com tants altres editors, ens vam posar en aquest món perquè ens feia molta il·lusió. Sovint explico, a més, que era quasi un pas natural perquè

tant la Judit com jo havíem publicat alguns llibres, escrivíem a diferents mitjans, treballàvem també com a periodistes... Jo mateix feia molts anys que publicava crítiques literàries. Us feu càrrec sols de tot el procés? J.P. En Xevi corregeix els textos i jo els maqueto. I entre tots dos mirem de pensar títols que poden ser atractius i que responen a les nostres inquietuds. X.C. De jove, vaig estar un temps treballant de corrector a El Punt. Més tard, a Edicions 62, com a freelance. Per corregir bé sempre et toca aprendre i m'agrada recordar que el primer que em va orientar va ser en Fermí Sidera. Quin espai literari ocupeu? Què us singularitza? J.P. Ens singularitzen els llibres que miren d'explicar el país des de diferents perspectives: a partir de les llegendes, de la cultura popular, de les festes tradicionals o de la memòria i la història. També la cuina. Fa tres anys vam iniciar l'edició de la Història de la cuina catalana i occitana, que està escrivint en Vicent Marqués. Seran deu volums. Acabarem el 2027 i estem segurs que serà una obra de referència sobre la cuina tradicional. X.C. Això no vol dir que no publiquem també narrativa. D'aquest gènere, per exemple, l'últim llibre és L'amor, la guerra i altres ocupacions, d'en Joan-Daniel Bezsonoff. N'estem molt satisfets, però és cert que qualsevol editorial ha de tenir algunes parets mestres. De quina manera va triar l'estètica dels vostres llibres? Com la defineiu? J.P. Editem llibres amb una estètica diferent. Una peça clau són els il·lustradors. En tenim de molt bons i són ells els qui posen cara als nostres llibres. La Montse Mayol, en David Granato, la Judit Roma, en Llenas Llena i la Marta R. Gustems, entre d'altres. Cadascú té el seu estil i defineix una col·lecció. D'altra banda mirem que la qualitat del paper i del cartró de la coberta hi acompanyin: cartrons verjurats, sense plastificar, que són més agradables al tacte, més càlids i més íntims. La coberta ha de ser una invitació. Com heu dit, tots dos sou autors. Autoeditar-se, en format professionals com ho feu, és un plaer o una tortura? J.P. Si escrivíssim ficció segurament buscaríem un altre editor. La mirada de l'editor és molt important. És la mirada de fora, imprescindible. Ara bé, sovint pensem llibres d'assaig divulgatiu, llibres rigorosos, però de bon llegir, pensats per a un públic ampli. En el fons, nosaltres som això. En aquest cas som un autor més. I sí, a l'hora de publicar-los pateixes més. Ho has de tenir tot al cap, tot present, tot controlat. O intentar-ho. És complicat. Però ens entusiasma. X.C. Des de Sidillà, pensem en llibres que ens fa l'efecte que són necessaris. A vegades, són llibres que decidim traduir. D'altres, llibres que ens han arribat. Com a autors, tant la Judit com jo col·laborem sobretot en alguns dels llibres col·lectius d'assaig, dels quals sovint hem pensat i proposat la temàtica. Sigui com sigui, pel que fa als llibres que hem editat, de tortura, res de res. Quants llibres heu publicat? J.P. Ens aquests moments, 57. X.C. Tal com diu la Nan Shepherd a La muntanya viva parlant del Cairngorms, les muntanyes que va veure dia a dia durant anys i anys, i on va anar centenars i centenars de cops, "que es tracta d'una relació amorosa és prou clar; però l'amor perseguit amb fervor és un dels camins del coneixement". Doncs bé, amb els llibres, com amb les persones, és semblant. I no és dir gaire res afirmar que s'estima tothom o tots els llibres perquè l'amor necessita singularitat i temps. Estimar és també una artesania. Bonica imatge. I parlant d'estimar, quins paràmetres ha de tenir un text perquè us decidiu a editar-lo? X.C. Una editorial no és només un conjunt de llibres. Ens agraden aquells en què es nota que qui els ha escrit en sap molt més. Perquè un llibre és com un calaix, però un bon autor ha de conèixer tota la

calaixera. Però també és cert que hi ha uns tipus llibres que connecten molt més amb el que estem fent. Per descomptat, que ens interessa la narrativa, però ens fa l'efecte que la gent que ens llegeix o que tira endavant aquest ofici apassionant de treballar en una llibreria saben primer de tot que a Sidillà editem llibres de temàtica etnològica, des de les llegendes fins a la cuina, els jocs, els costums i tot allò que estem perdent siguin pobles abandonats, la saviesa popular o oficis relacionats amb el bosc o amb el món de pagès, entre altres. Quasi és natural que això ens hagi portat a interessar-nos per tot el que té a veure amb el que els anglesos en diuen el nature writing, amb el retorn a la natura, ja sigui per aprendre a llegir l'aigua, per saber orientar-se quan es camina. Conèixer el passat, però, té sobretot interès per projectar-ho en el nostre futur. No som uns nostàlgics, sinó uns arrelats. Justament som universals perquè som locals. Destaqueu tres títols dels que esteu especialment satisfets... Triar sempre és difícil. Però aquests tres són una mica simbòlics per a nosaltres: Escafarlata d'Empordà, d'Adrià Pujol Cruells; La història de la cuina catalana i occitana, de Vicent Marqués; Arrelats. Les famílies més antigues de Catalunya. El bagatge d'aquests deu anys, quin és? Quin grau de satisfacció teniu? J.P. En deu anys n'aprens molt, a fer d'editor. I tanmateix ets ben conscient que encara et queda molt per aprendre. És més fàcil aprendre dels errors que dels encerts. En aquests deu anys hem aconseguit consolidar el nostre projecte editorial i professionalitzar-lo. Una cosa que, en els inicis, no ens havíem ni plantejat. X.C. Igual que escriure, editar és com caminar damunt d'una corda estesa a uns metres damunt del sòl sabent que a sota no hi ha cap xarxa. Parlo, és clar, d'escriure i d'editar de debò. De saber jugar-te-la, cosa que no necessàriament vol dir jugar-ho tot a una sola carta. Amb els anys, a més, vas aprenent-ne i vas veient que, si ho has fet bé, a sota has anat fent un coixí que pot emparar-te i fer més lleu la caiguda. Però no pots caure gaires vegades perquè estem parlant de cultura i de literatura i perquè tenim els lectors i el país que tenim. I, això no obstant, això és també meravellós. Els llibres, aquest país i aquesta cultura han estat molts segles caminant pel món sense cap xarxa. Nosaltres provem d'estar a l'altura de la cultura, dels nostres lectors i del nostre país. Volem ser també com una paret de frontó que torna tot allò que ha rebut. I si podem, amb escreix, per anar eixamplant la base. Heu tingut cap patacada grossa? J.P. Vam començar en plena crisi econòmica, que es va iniciar perquè uns banquers americans van fer un forat amb les hipoteques. Ara som enmig d'una pandèmia que, diuen, va començar a la Xina perquè uns senyors menjaven ratpenats. Entremig hem viscut els millors moments d'aquest país amb la celebració del referèndum de l'1-O. I ara som en plena patacada postsentència i immersos en un gran guirigall polític un xic desolador. Vull dir que la majoria de patacades t'acaben venint de fora. Passi el que passi no tens cap més solució que remar, remar i remar... I contents, perquè aquest ofici ens agrada molt. Parlant de patacades... Econòmicament, quin resultat teniu? J.P. Professionalitzar una editorial vol dir que en pots viure (modestament) i que pots encarregar llibres, pagar els autors, pagar la impremta i no deure res. X.C. Quan vam començar, a Catalunya hi havia el perill de rebre una bala de goma, ara sembla que deixarem enrere les de foam. A Sidillà hem anat seguint aquest ritme, amb més tranquil·litat que el que hem viscut els catalans aquests darrers anys. Nosaltres hem pogut anar pagant a tothom, hem anat fent bullir l'olla i resulta que gràcies als lectors, les llibreteres, els distribuïdors i tanta altra gent hem anat creant prou defenses per poder superar aquesta pandèmia i les pestes bubòniques de la ignorància i de la indiferència. Sembla que anem bé. I tal com passa al país, tenim la confiança que els millors dies encara han d'arribar. Parlem de la darrera novetat, 'Arrelats'. Expliqueu què hi trobarà el lector. J.P. A Arrelats. Les famílies més antigues de Catalunya, el lector hi trobarà 21 textos sobre 21 famílies de diferents comarques catalanes, incloent-n'hi dues de la Catalunya del Nord, que fa com a mínim deu generacions que viuen a la mateixa casa. La idea és parlar de la memòria, de com ha quedat retinguda en aquestes cases, de la història, de com han resistit aquestes famílies i com es miren el futur. Les arrels sostenen el futur i ens sembla que la seva persistència és la persistència de tots. La més antiga són els Plana-Rovira, de Sant Miquel de Campmajor. Hi són des del 1182. Hi ha molta informació i és de bon llegir. Segur que contribueix a donar a conèixer la realitat d'aquest país. Heu trigat anys a fer-lo... Fins i tot heu calculat que heu recorregut uns 6.000 quilòmetres. Com és? J.P. No hi ha una llista de famílies com aquestes. Les hem anat buscant a partir de llibres, d'articles, a les xarxes i a través d'amics i coneguts. Volíem que n'hi hagués d'arreu de Catalunya i que les històries fossin variades. N'hi ha que viuen del bosc, moltes que viuen de la vinya, n'hi ha que fan formatge, oli, d'altres tenen ramats, algunes fan turisme rural... De famílies antigues com les del llibre n'hi ha moltes més. Hi ha pobles on n'hi ha més d'una, com a

Calonge. No podíem parlar de totes. Hem hagut de triar. Després hem hagut de documentar la història dels pobles i de les comarques d'on són aquestes famílies. I hi hem anat a parlar. Hem remenat molts papers, molts arxius i hem fet molta carretera. Ningú ha fet un llibre com aquest, oi? J.P. Hi ha famílies que han fet un llibre sobre els seus avantpassats. Martí de Riquer va escriure Quinze generacions d'una família catalana, per exemple. Hem trobat llibres sobre famílies aristocràtiques. Però no hem sabut trobar cap llibre que parlés de famílies normals i corrents que tenen un tret comú, l'arrelament a un territori. I no sabem tampoc de cap altre llibre que hagi volgut pouar en el que això representa, no només per a elles, si no per a tots. Ara, que les necessitats laborals i el sentit pràctic dels mitjans de transport dispersen les famílies per tot el món, contrasta les que mostreu, que fa 25 o 30 generacions que viuen a la mateixa casa... Reivindiqueu aquest pòsit social i cultural? O us limiteu a mostrar-lo? J.P. Són, en molts casos, "famílies endèmiques", com en diu l'Elvis Mallorquí. Els Casamada que hi ha pel món venen de Castellar del Vallès, per exemple. A l'edat mitjana els pagesos no podien marxar del mas sense l'autorització del senyor feudal. Ara, amb la globalització, hi ha gent que marxa del seu país per poder sobreviure. Reivindiquem el valor de conèixer una terra. Perquè els humans som territorials igual com ho són els animals. Conèixer un lloc a fons, saber què pots sembrar a cada racó, conèixer la gent que comparteix aquest lloc d'on ets, fa sentir la gent més segura i això també té una altra conseqüència: aquestes persones protegiran aquest territori que tant coneixen. Quins projectes immediats teniu? X.C. Quan aparegui aquesta entrevista, haurem distribuït Maria, la trementinaire, un conte. Potser la Judit ja estigui maquetant Tornar a cosir, de Maria Gispert. A Sidillà volem que no es perdin oficis com els de cosir i que tothom que vulgui sàpiga fer-se la roba que porta. Mirem el passat per encarrilar el futur. I després publicarem El naufragi de Catalunya. I un llibre de narrativa on deu autors catalans escriuen un relat sobre la seva relació amb la natura. I encara hi ha el quart volum de la Història de la cuina catalana sobre la cuina tradicional dels peixos, dels mariscs i dels cefalòpodes... Quin és el llibre dels vostres somnis, aquell que espereu poder publicar algun dia o que us agradaria haver publicat? X.C. Ens agradaria haver-ne publicat molts dels que hem llegit, però això no vol dir que no estiguem contents amb els que hem anat editant. Jo em conformo a editar cada vegada llibres més bons, cosa que també vol dir que siguin més ben rebuts, però això no és imprescindible. És editar llibres el que té preu, la cultura, no. Més aviat, el somni és tot el que té a veure amb la cultura i amb el país.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 30-03-2021, Pàgina 18

-El Punt Avui. Nacional 30-03-2021, Pàgina 18

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1940337-mirem-el-passat-per-encarrilar-el-futur.html>